

60 אֵלִימָא – אם נאמר שהכוונה לדברי רבי יהודה דמתניתין –
 61 המזכרים במשנתנו (מדה), והלא אדרבה, במשנה אַחְמֹרִי קָא
 62 מְחַמֵּיר על השכיר ליטול ממנו את השבועה ולהטילה על בעל הבית,
 63 דְתַנֵּן במשנתנו, לענין שכיר התובע את בעל הבית לשלם שכרו,
 64 שיטת חכמים היא שגם אם כופר בעל הבית הכל, והיינו שטוען
 65 שכבר שילם לו כל שכרו, נתקנה התקנה שנשבע השכיר ונטול
 66 שכרו, אבל רַבִּי יְהוּדָה חולק, וְאֹמְרֵי, אין השכיר נשבע ונטול עַד
 67 שְׁתֵּהא שָׁם מְקַצֵּת הוֹרָאָה, והיינו, שבעל הבית טוען שכבר פרעו
 68 מקצת, שאז חייב בעל הבית שבועה מדאורייתא, אבל אם כופר הכל
 69 לא תיקנו, אלא בעל הבית נשבע ונפטר. ואם הכוונה לדברי רבי
 70 יהודה אילו, ולכן גם באופן שהויכוח הוא על סכום הקציצה ומודה
 71 בעל הבית במקצת יסבור שהטילו השבועה על השכיר, הרי אין
 72 הכרח לכך, שהרי אדרבה, רבי יהודה במשנתנו בא להחמיר על
 73 השכיר יותר מחכמים, שהרי בכופר הכל סובר שאין ליתן לשכיר את
 74 הזכות להשבע ולטול, ואם כן לא מסתבר שכשחלוקים על סכום
 75 הקציצה יתפכו התנאים שיטתם, שרבי יהודה יתן את הזכות לשכיר
 76 להשבע ולטול, באופן שבעל הבית מודה במקצת, וחכמים יחמירו
 77 ויאמרו שבכל אופן בעל הבית נשבע ונפטר.

78 מבאר הגמרא: אכן מדברי רבי יהודה במשנתנו אין הכרח לתירוץ
 79 האמור, ואדרבה יש לדייק להיפך, אֵלָּא הכוונה לדברי רַבִּי יְהוּדָה
 80 דְבְרֵיהֶוּתָא, שבה שנינו שרבי יהודה סובר שבוויכוח על סכום
 81 הקציצה, כל שחייב בעל הבית שבועה דאורייתא הטיילה על
 82 השכיר. דְתַנֵּינָא, שְׂכִירָא, כֵּל זִמְן שְׂלֵא עֵבֶר עָלָיו זְמַנּוּ – זמן פרעון
 83 שכרו, הָרִי זֶה נִשְׁבַּע וְנִטְוֵל, וְאִם לֹא – אבל אם כבר עבר זמנו,
 84 אֵינּוּ נִשְׁבַּע וְנִטְוֵל. וְאֹמְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, אֵימְתִי נִאמְרָה תְקַנָּה זו, דווקא
 85 בְּזִמְן שְׂאֵמֵר לוֹ שְׂכִיר, תֵּן לִי שְׂכָרִי חֲמִשִּׁים דִּינָר כֶּסֶף שֵׁישׁ לִי בְיָדֶךָ,
 86 וְהוּא אֹמְרֵי, כִּבְר הִתְקַבְּלַת מִהֵן דִּינָר זָהָב וְשִׁהוּ עֵשְׂרִים חֲמִשָּׁה
 87 דִּינָרֵי כֶּסֶף, אִו שְׂאֵמֵר לוֹ הַשְׂכִּיר שְׁתִּים קְצֻצָת לִי בְשִׁכְרִי, וְהִלָּה
 88 אֹמְרֵי, לֹא קְצֻצָתִי לְךָ אֵלָּא אַחַת, שְׂבֹאוֹנִים אֵלוֹ מוּטֵל עַל בֵּעַל
 89 הַבַּיִת לְהִשְׁבַּע שְׂבֹעָה דְאֹרִייתָא כְּדִי לְהַפְטֵר, שהרי מודה הוא
 90 במקצת טענה, ובוז תיקנו חכמים להפך השבועה על השכיר. אֵבֵל
 91 אִם אֹמְרֵי לוֹ בֵּעַל הַבַּיִת, לֹא שְׂכָרְתִּיךָ מְעוּלָם, אִו שְׂאֵמֵר לוֹ בֵּעַל
 92 הַבַּיִת, אִכֵּן שְׂכָרְתִּיךָ, וְנִתְתִּי לְךָ כֵּל שְׂכָרְךָ, הַמוּצִיא מִחִבְרֹו, והיינו
 93 השכיר, עָלָיו מוּטֵל הַבַּת הַרְאִיָּה, ואם אין לו ראייה מפסיד, ולא
 94 תיקנו שישבע השכיר ויטול, כיון שאין מוטל חיוב שבועה
 95 מדאורייתא על בעל הבית. ולפי זה יש לתרץ שרבי יהודה הוא
 96 ששנה גם את הברייתא שהובאה לעיל שהשכיר נשבע ונטול
 97 כשחלוקים בסכום הקציצה, ושמואל שאמר שבאופן זה בעל הבית
 98 נשבע להפטר, סבר כדעת חכמים.

99 מקשה הגמרא: מִתְקִיף לָהּ רַב שֵׁישָׁא פְרִיָּה דְרַב אִדִּי, אֵלָּא רְצוּנָךְ
 100 לוּמֵר, שְׂקֻצִין – הברייתא ששנתה שאם הויכוח בין השכיר לבעל
 101 הבית הוא כמה קצץ לו תמורת מלאכתו, השכיר נשבע ונטול, כַּרְפֵּי
 102 יְהוּדָה הִיא, וְלֹא כַּרְפֵּינָן, שהם חולקים וסוברים שבוז בעל הבית
 103 נשבע ונפטר, וכדברי שמואל, והלא אין זה מסתבר, שהרי קל וחומר
 104 הוא, הַשְׁתָּא חֵיבִי דְמְחַמֵּיר רַבִּי יְהוּדָה – ומה באופן שתובע השכיר
 105 את שכרו, ובעל הבית כופר שכבר שילם לו הכל, שמחמיר רבי
 106 יהודה על השכיר שלא יוכל להשבע ולטול, כמבואר במשנתנו
 107 ובברייתא, מְקִילֵי רַבִּינָן עַל הַשְׂכִּיר שִׁנְשַׁבַּע וְנִטְוֵל, אִם כֵּן, הֵיכָא
 108 דְמְקִילֵי רַבִּי יְהוּדָה עַל הַשְׂכִּיר שִׁשְׁבַּע וְנִטְוֵל, והיינו כשחלוקים על
 109 סכום הקציצה, ובעל הבית מודה במקצת, וכי מְחַמֵּיר רַבִּינָן עַל
 110 הַשְׂכִּיר שֵׁלֵא יִטּוֹל בְּשֹׁבְעָה, אֵלָּא בֵּעַל הַבַּיִת נִשְׁבַּע וְנִפְטֵר, והלא אין
 111 מסתבר כן, אלא בודאי יש לומר שדברי רבי יהודה בברייתא דברי
 112 הכל הם, שגם חכמים מודים לו בדין זה, ונסתרו דברי שמואל.
 113 הגמרא משיבה לתמיהת רב שישא בשאלה: וְאֵלָּא מֵאִי – אלא כמי
 114 תעמיד את הברייתא ששנתה סתם שבאופן שחלוקים על הקציצה
 115 נשבע השכיר, כַּרְפֵּינָן, שהרי אם רבי יהודה המחמיר על השכיר סובר
 116 כן, כל שכן שחכמים סוברים כן, הלא לפי זה יקשה, וְאֵלָּא הָא דְתַנֵּי
 117 רַבָּה בְּרַ שְׂמוּאֵל, קְצִין – באופן שחלוקים בסכום הקציצה, הַמוּצִיא
 118 מִחִבְרֹו, והיינו השכיר, עָלָיו הַרְאִיָּה, ואם אין לו ראייה מפסיד. מֵאִי –

1 באמת בין בדין האמור בְרִישָׁא ובין בדין האמור בְּסִיפָא אין השכיר
 2 נוטל אלא פְרִיאָה, שברישא צריך להביא ראייה לכך ששכר אותו
 3 בעל הבית, ואז נשבע ונטול, ובסיפא צריך להביא ראייה שקצץ לו
 4 שתיים, ואם אין לו ראייה אין נוטל, ומה שלא הוזכרה הבאת ראייה
 5 ברישא, הוא מפני שְרָאָה הגורמת דְלִשְׁלָם – שיהא בעל הבית חייב
 6 לשלם, קְתַנֵּי, והיינו בסיפא, שהראיה שקצץ לו שתיים, מחייבת את
 7 בעל הבית לשלם שתיים, אבל הראיה הנצרכת ברישא, והיינו
 8 ששכרו בעל הבית, שהיא עצמה אינה מחייבת את בעל הבית לשלם,
 9 ואינה אלא רְאִיָּה דְלִשְׁבֹּעָה – ראייה שגורמת לכך שיהא דין השכיר
 10 להשבע ולטול שכרו, לֹא קְתַנֵּי, אף שבאמת נצרכת היא.
 11 בברייתא שהובאה שנינו שבאופן שחלוקים בעל הבית והשכיר
 12 בסכום השכירות לא נאמרה תקנת שכיר. הגמרא מביאה ספיקם של
 13 תלמידי רב בנידון זה: אֹמְרֵי רַבִּי יְרֵמְיָה בְּרַ אֲבָא, שְׁלַחוּ לִיָּה מִבֵּי רַב
 14 – שלחו החכמים מבית מדרשו של רב, לְשְׂמוּאֵל, לְמַדְנֵנו רַבִּינָנוּ אִין
 15 הַדִּין כְּשֵׁהאִימֵן אֹמְרֵי שְׁתִּים קְצֻצָת לִי בְשִׁכְרִי, וְהִלָּה אֹמְרֵי לֹא
 16 קְצֻצָתִי לְךָ אֵלָּא אַחַת, מִי נִשְׁבַּע, האם בעל הבית נשבע ונפטר, ככל
 17 הנשבעים שבתורה, או שנשבע השכיר ונטול. אֹמְרֵי לְהֵן שְׂמוּאֵל, כִּזוּ
 18 יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת שֵׁלֵא קְצִין אֵלָּא אַחַת, וְיִפְסִיד אִימֵן, שבוז לא
 19 נתקנה התקנה שישבע השכיר, משום דְקְצֻצָתָא וְדֵאִי מְדִיכָר דְפִירִי
 20 אֵינִישׁ – את הסכום שסיכמו ביניהם ודאי זוכר בעל הבית, ואין
 21 טרדתו בפועלים גורמת לו לטעות בכך, ולכן לא תיקנו בזה שישבע
 22 השכיר.

23 תמזה הגמרא: אֵינִי – האם כך הדין, וְהָא תַנֵּי רַבָּה בְּרַ שְׂמוּאֵל
 24 בברייתא (הובאה לעיל מה), קְצִין – באופן שהויכוח בין השכיר לבעל
 25 הבית הוא על סכום הקציצה, הדין הוא, שְׂהַמוּצִיא מִחִבְרֹו, והיינו
 26 השכיר, עָלָיו הַרְאִיָּה, וְאִי לֹא מֵייתִי – ומשמע שאם אין השכיר
 27 מביא רְאִיָּה, פְּקַע – מפסיד הוא את הסכום שכופר בעל הבית,
 28 ולדברי שמואל, אֲמַאי – מודוע תמזה כן הברייתא, והלא לדבריו
 29 באופן שאין מביא ראייה, אִו יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת, וְיִפְסִיד אִימֵן, אבל
 30 בלא שבועה אינו נפטר.
 31 מתרצה הגמרא: אֹמְרֵי רַב נְחֻמִּי, לְצַדִּיין קְתַנֵּי – לא הוזכרו בברייתא
 32 כל האופנים, אלא רק צד אחד הוזכר, שבאמת הדין הוא, אִו מִבֵּיא
 33 הַשְׂכִּיר רְאִיָּה שְׂקֻצִין לוֹ שְׁתִּים, וְאִו יִטּוֹל שְׁתִּים וְאוּפֵן זֶה הַזְּכִיר
 34 בברייתא, אִו שאין מביא ראייה, שאִו יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת שֵׁלֵא קְצִין לוֹ
 35 אֵלָּא אַחַת, וְיִפְסִיד אִימֵן הַסַּלַע הַנוֹסֶפֶת שְׂתוּבַע.

36 הגמרא מקשה על דברי שמואל מברייתא אחרת: מֵייתִיבִי, שנינו
 37 בברייתא, הַפּוֹתָן פְּלִיתָא לְאִוּמֵן כְּדִי שִׁתְקַנָּה, ואחר שיתקנה, אִוּמֵן
 38 אֹמְרֵי לְבַעַל הַבַּיִת, קְצֻצָת לִי שְׁתִּים – שתי סלעים תמורת התיקון,
 39 וְהִלָּה אֹמְרֵי לֹא קְצֻצָתִי לְךָ אֵלָּא סַלַע אַחַת, הדין הוא כך, כֵּל זִמְן
 40 שְׁפִלִיתָא בִּיד אִוּמֵן, שעדיין לא השיבה לבעל הבית, עַל בְּעַל הַבַּיִת
 41 לְהִבְיָא רְאִיָּה שֵׁלֵא קְצִין לוֹ אֵלָּא אַחַת, ובלא ראייה אין יכול להוציא
 42 את הטלית מיד האומן המוחזק בה, עד שישלם לו שתיים. ואם כבר
 43 נִתְנָה לוֹ האומן, אם תובעו בְּזִמְנֵו, והיינו ביום סיום פעולתו, נִשְׁבַּע
 44 השכיר שקצץ לו שתיים, וְנִטְוֵל שְׁתִּים. אבל אם כבר עָבַר זְמַנּוּ,
 45 הַמוּצִיא מִחִבְרֹו, והיינו השכיר, עָלָיו מוּטֵל הַבַּת הַרְאִיָּה שְׂקֻצִין
 46 לוֹ שְׁתִּים. ומבואר בברייתא שאם כבר נתן האומן את הטלית לבעל
 47 הבית, בתבעו בְּזִמְנֵו מִיָּהָא – לפחות אזו נִשְׁבַּע הַשְׂכִּיר וְנִטְוֵל שְׁתִּים,
 48 ולדברי שמואל, אֲמַאי, והלא לדבריו כשהויכוח הוא בקציצה הדין
 49 הוא יִשְׁבַּע בְּעַל הַבַּיִת שֵׁלֵא קְצִין אֵלָּא אַחַת, וְיִפְסִיד אִימֵן.

50 מתרצה הגמרא: אֹמְרֵי רַב נְחֻמִּי בְּרַ יִצְחָק, הָא מֵאִי – מי הוא ששנה
 51 ברייתא זו, רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְאֵמֵר, כֵּל זִמְן שִׁשְׁבֹּעָה נִטְוֵל אֵצֶל
 52 בְּעַל הַבַּיִת – בכל אופן שמדאורייתא מוטלת חובת שבועה על בעל
 53 הבית, אִו תיקנו חכמים שלא ישבע ויפטר, אֵלָּא הַשְׂכִּיר יִשְׁבַּע עַל
 54 טַעֲנָתוֹ וְנִטְוֵל, ולכן גם באופן האמור בברייתא, כיון שבעל הבית חייב
 55 בשבועת מודה במקצת, שהרי השכיר תובעו שתיים, והוא מודה לו
 56 שחייב לו רק אחת, תיקנו חכמים שלא ישבע הוא, אלא ישבע שכיר
 57 ויטול. אבל חכמים חולקים וסוברים שבעל הבית נשבע ונפטר,
 58 וכדבריהם אמר שמואל.
 59 מבררת הגמרא: הִי רַבִּי יְהוּדָה – לאלו דברי רבי יהודה הכוונה,

1 ברייתא זו כדעת מי שנויה, והלא לא כרבי יהודה היא ולא כרשבנן,
 2 שלדברי שניהם השכיר נשבע ונטל גם בלא ראייה.
 3 אלא בהכרח שהברייתא ששנתה שב'קצין' השכיר נשבע ונטל
 4 שנויה רק כרבי יהודה, אבל חכמים חולקים וסוברים שהמוציא
 5 מחבירו עליו הראייה, כמבואר בברייתא שהביא רבה בר שמואל,
 6 וכדבריהם אמר שמואל. וכדי ליישב תמיהת רב שישא שאין מסתבר
 7 שחכמים יחמירו על השכיר יותר מרבי יהודה, מביאה הגמרא את
 8 תירוצו של רבא. **אָלָא אָמַר רַבָּא, בְּהָא קָמִיפְלִי רַבִּי יְהוּדָה וְהַחֲכָמִים,**
 9 **רַבִּי יְהוּדָה קָבֵר, בְּאוּפֹן שְׁחִיב בַּעַל הַבַּיִת שְׁבוּעָה דְאִוְרִייתָא כְּדִי**
 10 **לְהַפְטֵר וְהֵינּוּ כְּשִׁמוּדָה בְּמִקְצָת, בֵּין שְׁהוּיכּוּחַ בִּינֵיהֶם הוּא כְּמָה כְּבֵר**
 11 **שִׁילֵם לוֹ, וּבֵין שְׁהוּיכּוּחַ הוּא עַל סְכוּם הַקְּצִיצָה, עֲבָדוּ לֵיהּ חֲכָמִים**
 12 **תְּקַנְתָּא לְשִׁכְרִי שְׁלָא יוּכַל בַּעַל הַבַּיִת לְהַשְׁבַּע וְלְהַפְטֵר, אֲלָא נִשְׁבַּע**
 13 **הַשְּׁכִיר וְנוֹטַל, וּמִפְּנֵי שֶׁסָּבַר רַבִּי יְהוּדָה שְׁבַשְׁנֵי הָאוּפְנִים שִׁינִי הִטַּעַם**
 14 **הָאִמּוּר (לעיל מה). שְׁבַעַל הַבַּיִת טוּעָה מִחֲמַת טְרֻדָתוֹ בְּפוּעֵלִים, וּבְדַרְבָּנָן**
 15 **– אֲבָל בְּאוּפֹן שְׁאִין מוּטְלַת שְׁבוּעָה מִדְּאוּרִייתָא עַל בַּעַל הַבַּיִת, אֲלָא**
 16 **פְּטוּר גַּם בְּלֹא לְהַשְׁבַּע, וְהֵינּוּ כְּבוּפֵר הַכֵּל, אִם כֵּן הוּא תְּקַנְתָּא –**
 17 **הַשְׁבוּעָה שְׁחִיב בַּהּ בַּעַל הַבַּיִת אֵינָה אֲלָא מִתְקַנַּת חֲכָמִים, וְתְּקַנְתָּא**
 18 **לְתְּקַנְתָּא לֹא עֲבָדִינָן –** ואין מתקנים תקנה לתקנה, לכן לא חזרו
 19 ותיקנו להפך השבועה על השכיר.
 20 **וְרַבָּן כְּסָרִי, בְּדַרְבָּנָן נִמְי עֲבָדִינָן תְּקַנְתָּא לְשִׁכְרִי –** גם באופן שחויב
 21 השבועה אינו אלא מדרבנן תיקנו להפך השבועה על השכיר, ולכן
 22 גם באופן שבעל הבית טוען ששילם לו הכל, שמעיקר הדין פטור
 23 בלא שבועה, תיקנו חכמים שישבע השכיר ויטול. ומאידך סוברים
 24 חכמים דקציצה מידכר דכיר – את סכום הקציצה ודאי זוכר בעל
 25 הבית, ואין טרדתו בפועלים גורמת לו לטעות בכך, ולכן סוברים
 26 שבאופן שהויכוח בין השכיר לבעל הבית הוא על סכום הקציצה, יש
 27 להטיל השבועה על בעל הבית, כראוי מעיקר הדין, ואין להפכה על
 28 השכיר.
 29 שנינו במשנה: **שְׁבוּעָה נִגְזַל בְּצִד, הֵיזְ מַעֲרִיזִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְבֵיתוֹ**
 30 **לְמִשְׁבָּעוֹ שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת, הוּא אוֹמֵר כְּלִי נִטְלַת, והוא אוֹמֵר לֹא נִטְלַתִי,**
 31 **הוא נשבע ונטל כו'.**

32 הגמרא מבארת את התנאים שעל ידם נשבע הנגזל ונטל. מקשה
 33 הגמרא: וכי מחמת שראו אותו נכנס לבית חבירו יש לנקוט שאכן
 34 נטל, ולהאמין לנגזל בשבועה כמה נטל. והלא דלמא נכנס ולא
 35 משכננו, ואף שאמר שנכנס על מנת כן, מי ויכין לא אמר רב נחמן,
 36 **הָאִי מֵאֵן דְּנִקְיָט נְרָא בִּידֵיהּ –** אדם שהחזיק בידו גרוץ, ואמר, איזיל
 37 ואקמליה לדקלא דפלניא – הריני הולך לקצוץ את דקלו של פלוגי,
 38 ולא ראינו שקיים דבריו, ואשתבח דקמיל ושרי – ונמצא הדקל קצוץ
 39 ומושלך לארץ, לא אמרינן דהוא קמליה – אין אומרים שאדם זה
 40 קצצו, שאין לחייבו על פי דבריו בלבד, אלא אמר עבד איניש דגזים
 41 ולא עבד – מוכח מדברי רב נחמן שעשוי אדם לאיים שמתכוין
 42 לעשות דבר גזומא ושיגעון, ולא לקיים זאת, הלא נמי דגזים ולא
 43 עבד – גם כאן בזה שאמר שנכנס לבית חבירו על מנת למשכנו, אין
 44 לחייבו על פי זה, שהרי עשוי אדם לאיים ולא לקיים זאת. מתרצת
 45 הגמרא: **אִימָא –** אמור בכוננת המשנה, שראו שנכנס ומשכננו, והיינו
 46 שראו שנטל כלים מביטו.
 47 מקשה הגמרא: אם ראו עדים שנטל, וליחזי מאי משכננו – ויעידו
 48 העדים מה נטל, ומה מקום יש להשביע את בעל הבית. מתרצת
 49 הגמרא: **אָמַר רַבָּה פַּר פַּר חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אַכֵּן הָעֵדִים מַעֲדִים**
 50 **שְׁנַטְל כְּלִים מִסּוּיָמִים, וְאוֹתָם חִיִּב לְהַשְׁבִּיב בְּלֹא שְׁבוּעָה, אִמְנַם מְדוּבָר**
 51 **בְּטוּעָנָו בַּעַל הַבַּיִת שְׁנַטְל עוֹד כְּלִים קִטְנִים הַנִּימְלִין תַּחַת כַּנְּפָיו –**
 52 **שיכול אדם להסתירם תחת כנפי בגדיו, ואותם לא ראו העדים, ועל**
 53 **כלים אלו שנינו שנשבע בעל הבית ונטל.**
 54 אגב תירוץ הגמרא שמדובר באופן שנטל הגולן כלים תחת כנפי
 55 בגדיו, מביאה הגמרא דין דומה. הכלל הוא שחוקה כל מה שתחת
 56 ידו של אדם שלו, והיינו שכל דבר המיטלטל שהוא תחת ידו של
 57 אדם, הרי הוא בחזקת שהוא שלו, ואפילו אם מביא אדם אחר עדים
 58 שחפץ זה היה שלו, וטוען שהפקידו ביד המחזיק בו, נאמן המחזיק
 59 לומר אתה מכרתו לי או נתתו לי במתנה. הסוגיא שלפנינו תבאר
 60 באלו אופנים נאמרה חוקה זו: **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְאוּהוּ –** עדים שראו
 61 אדם נכנס לבית חבירו ולמשכננו כלים תחת כנפיו (בגדיו),
 62 **וְיָצֵא**

המשך ביאור למס' שבועות ליום שבת קודש עמ' ב

1 בהלואה, אף שהמלוה משביעו שבועת השותפים, אין מנגלגלין עליו
 2 שבועה שהוא פטור מההלואה, שהרי אף אם באמת הלוחו, כבר
 3 שימטה שביעית את החוב. ויש לדייק, **מַעֲמָא –** הטעם שאינו יכול
 4 לגלגל עליו שבועה הוא כיון דלוח הימנו ערב שביעית, דאתיא
 5 שביעית אפקעתיה – שבאה השביעית ושימטתו, הא שאר שני
 6 שבוע – אבל אם הלוחו בשאר השנים, מנגלגלין עליו שבועה שלא
 7 לוח, אף ששבועת השותפים עצמה היא שבועה דרבנן, ומוכח
 8 שמגלגלים בדרבנן. דוחה הגמרא: **לֹא תִמָּא –** אל תאמר ותדייק
 9 מהברייתא דהא שאר שני שבוע מנגלגלין, כיון שבאמת גם בשאר
 10 השנים אין מגלגלין, אלא אימא – תדייק כך, אם נעשה לו שותף או
 11 ארים בערב שביעית, וחלקו קודם שביעית, ולמוציא שביעית לוח
 12 הימנו, והודה במקצת, והתחייב שבועה דאורייתא, מנגלגלין עליו גם

13 את שבועת השותפים, והחידוש בזה הוא שאף שביעית משמטת גם
 14 את השבועה, כמבואר לעיל (מה). היינו רק בשבועה על הלואה, אבל
 15 שבועת השותפים שהיא מכח טענת גזילה, אינה נשמטת.
 16 תמדה הגמרא: וכי אפשר לומר שזוהו החידוש בברייתא, הא בהדיא
 17 קתני לה – הרי דין זה כתוב בפירוש בברייתא, נעשה לו שותף או
 18 ארים בערב שביעית, ולמוציא שביעית לוח הימנו, מנגלגלין, ומוכח
 19 שאין שביעית משמטת את שבועת השותפים, ומכך שהוצרכה
 20 הברייתא לומר גם שאם לוח ממנו בערב שביעית ובמוציא שביעית
 21 נעשה לו שותף או ארים אין מגלגלין, יש לדייק שאם היה זה בשאר
 22 השנים היו מגלגלים, ושםע מינה דמנגלגלין שבועה אף בדרבנן.
 23 אומרת הגמרא: **שָׁמַע מִיָּתָה –** אכן מוכח כן מהברייתא.
 24 הגמרא מביאה מימרא נוספת בענין גלגול שבועה: **אָמַר רַב הוּנָא,**

הדין, האם נאמן ליטול זאת בשבועה. השיבו רב אשי: הוּינא – רואים
 53 אנו, אי בעל הבית איניש דאמיר [עשרין] הוא, ויתכן שיש לו כלים
 54 כאלו, או איניש דמהימן הוא דמפקדי הוא איניש נביה – וכן אם ידוע
 55 כאדם נאמן, שמפקדים אצלו בני אדם חפציהם, ויתכן שהפקידו
 56 בידו כוס כסף, משתבע ושקיל אף דבר יקר כזה, ואי לא – ואם אינו
 57 עשיר, וגם אין ידוע כנאמן, לא נאמן על כלים כאלו.
 58 שנינו במשנה: נחבל ביצד, היו מעידים שנכנס תחת ידו שלם, ויצא
 59 חבול, ואמר לו חבלת בי, והוא אומר לא חבלתי, הרי זה נשבע ונטל.
 60 אמר רב יהודה אמר שמואל, לא שנו שצריך הנחבל להשבע על
 61 טענתו, אלא כשהחבורה היא במקום שיקבל לחבל בעצמו, אבל אם
 62 היא במקום שאינו יכול לחבל בעצמו, כגון בגבו או במרפקו, נמל
 63 דמי הזק מזה שנכנס תחת ידו שלא בשבועה, שהרי בודאי הוא
 64 עשה זאת.
 65 שואלת הגמרא: אף שהחבלה במקום שאין יכול לחבל בעצמו בידיה,
 66 וניחוש דלמא כבולת נתחבל – נחוש שמא חבל בעצמו על ידי
 67 חיכוך בכותל. משיבה הגמרא: תני רבי חיאי – שנה רבי חיאי
 68 בברייתא שלו ווכך יש לפרש גם כוננת רבי יהודה בשם שמואל, 'היו
 69 מעידין אותו שנכנס לתוך ביתו [של חבירו] שלם, ויצא חבול, כגון
 70 שעלתה לו נשיכה בגבו וכן אצילי ידיו [על מרפקיו], נוטל שלא
 71 בשבועה, שנשיכה אינה נעשית על ידי חיכוך בכותל, ואין יכול אדם
 72 לנשוך את עצמו במקומות אלו, ולכן תולים שבודאי האדם שהיה
 73 עמו עשה זאת.
 74 שוב שואלת הגמרא: ועדיין יש לחשוש דלמא אדם אחר עבד ליה
 75 הנשיכה. מתרצת הגמרא: מדובר דלמא אחר עמהם.
 76 שנינו במשנה: וכשפגגו חשוד [וכו'] על השבועה כיצד, אחת
 77 שבועת העדות ואחת שבועת הפקדון ואפילו שבועת שווא.
 78 מבררת הגמרא: מאי אפילו שבועת שווא, כלומר מדוע יש חידוש
 79 בחשוד על שבועת שווא יותר מבשבועת העדות והפקדון, שלכן שנינו
 80 בלשון אפילו. מבארת הגמרא: לא מיבעיא קאמר התנא, לא
 81 מיבעיא הנה דאית פהו בפירת מומן – אין צריך לומר שאם עבר
 82 ונשבע בשקר על אלו [שבועת העדות ושבועת הפקדון],
 83 שבשבועתו הוא כופר ממון חבירו, שבודאי נפסל מעתה לשבועה,
 84 ואם מתחייב שבועה שכנגדו נשבע ונטל, שהרי החזק שאינו חושש
 85 לכפור את חבירו בשבועה, אלא אפילו הא נמי – אלא אפילו אם
 86 עבר רק על שבועת שווא, דכפירת דברים בעלמא הוא, שאין מפסיד
 87 לחבירו ממון בשבועתו, לא מהימן בשבועה, ושכנגדו נשבע ונטל.
 88 מקשה הגמרא: וליתני נמי במשנתנו מי שעבר על שבועת פשוט,
 89 כגון הנשבע להבא לעשות דבר מה ולא עשה זאת, וכן הנשבע שלא
 90 לעשות ועשה. מתרצת הגמרא: כי קתני רק שבועה כזו, דכי קא
 91 משתבע בשקרא קא משתבע – שתיכף בשעת השבועה משקר הוא,
 92 ולכן אין להאמינו בשבועה ליטול ממון חבירו, אבל שבועת פשוט
 93 להבא, דאיכא למימר דבקושמא קא משתבע – שיש לומר שבשעת
 94 השבועה באמת נשבע, שהיה בדתו לקיים שבועתו, ורק אחר כך
 95 התגבר עליו יצרו והסיתו לעבור על שבועתו, לא קתני, שלא נעשה
 96 חשוד להשבע לשקר.
 97 שוב מקשה הגמרא: תינח – מובן מדוע לא שנינו שבועת ביטוי
 98 להבא, וכגון שנשבע 'אובל' דבר זה, ועבר ולא אכלו. [כן בנשבע
 99 'לא אובל' דבר זה, ואכלו, שבשעת השבועה אפשר שחשב לקיים
 100 שבועתו. אבל בנשבע על העבר, וכגון הנשבע 'אבלתי' דבר זה,
 101 ובאמת לא אכלו, [כן אם נשבע 'לא אבלתי' ובאמת אכל, מאי
 102 איכא למימר – איך נבאר מדוע לא הזכירו התנא שנפסל לשבועה
 103 כיון שנשבע לשקר. מתרצת הגמרא: תנא – שנה התנא שבועת שווא,
 104

ואמר לקוחין הן פדי, ובעל הבית אומר השאלתים לו בלבד, הנוטל
 1 אינו נאמן, וחייב להשיבם לבעל הבית.
 2 הגמרא מבארת באיזה אופן נאמרה הלכה זו: ולא אמרן שאין הנוטל
 3 נאמן, אלא אם נטל מבית בעל הבית שאינו עשוי למכור בליו, אבל
 4 אם נטל מפעל הפית העשוי למכור את בליו, נאמן לטעון שקנאם
 5 ממנו.
 6 מוסיפה הגמרא: ובעל הבית שאין עשוי למכור את בליו נמי לא
 7 אמרן שאין הנוטל נאמן, אלא כשנטל דברים שאין דרכן של בני
 8 אדם להטמין אותם כשהולכים עמם בשוק, וכיון שהטמינם מוכח
 9 שרק שאל אותם, ומתבייש שיראו הבריות שצריך לשאל כלים
 10 מחבירו, שאילו קנאם לא היה מתבייש בהם, אבל אם נטל דברים
 11 שדרכן של בני אדם להטמין אותם בשוק, נאמן הנוטל, כיון שאין
 12 הוכחה מכך שהטמינם שלא קנאם.
 13 מוסיפה הגמרא: ובדברים שאין דרכן להטמין נמי לא אמרן שאין
 14 הנוטל נאמן, אלא אם הוא איניש דלא צניע – אדם שאינו צנוע
 15 מטבעו, אבל אם הוא איניש דצניע, היינו אורחיה – זהו דרכו, שלא
 16 לילך ברשות הרבים עם כלים גלויים, ואף כלים שאין סתם בני אדם
 17 מתביישים לילך עמם כך, ואין ההטמנה מוכיחה שלא קנאם.
 18 מוסיפה הגמרא: ואף באופן שנתקיימו כל התנאים האמורים, לא
 19 אמרן שאין הנוטל נאמן, אלא כשהוא [בעל הבית] אומר שאולין הם,
 20 וזה [הנוטל] אומר לקוחין הם בידי, שכיון שיש הוכחות לטענת
 21 בעל הבית, מכך שאין דרכו למכור בליו, ומדהטמנת הנוטל, יש לבטל
 22 חוקתו ולהאמין לבעל הבית. אבל פטוען נגובין הם בידך, לאו כל
 23 כמיניה – אין ביכולתו לטעון כן, דלאחוזין איניש בגנבי לא
 24 מחזיקין – שאין מחזיקים סתם אדם לגנב.
 25 מוסיפה הגמרא: ואף שנתקיימו התנאים האמורים לא אמרן שאין
 26 הנוטל נאמן, אלא כשנטל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר – חפצים
 27 שדרך בני אדם להשאילם או להשכירם לחבריהם, ולכן יש להאמין
 28 לבעל הבית שהשאילם לו, אבל דברים שאין עשויין להשאיל
 29 ולהשכיר, בכל אופן נאמן הנוטל שקנאם, שהרי אין הדרך
 30 להשאילם.
 31 הגמרא מביאה ראיה שרק בכלים אלו נאמר דינו של רב יהודה:
 32 דשליח רב הוּנא פּר אבי, אדם המוחזק בדברים העשויין להשאיל
 33 ולקשור, ועדים מעידים שהיו של חבירו, ואמר המוחזק לקוחין הן
 34 פדי, וחבירו טוען שרק השאילם לו, אינו [המוחזק] נאמן.
 35 הגמרא מביאה מעשה כדיון זה: פי הא דרבא אפיק זוגא דסרפלא
 36 וספרא דאגרתא מיתמי – כמעשה שהיה, שהוציא רבא מספריים
 37 של סורקי בגדים, וספר של דברי אגדה, מיד יתומים שירשו זאת
 38 מאביהם, והביא התובע עדים שהיו שלו, וטען שהשאילם לאביהם,
 39 והשיבם רבא לתובע מחמת כך, פדברים – שחפצים אלו הם דברים
 40 העשויין להשאיל ולהשכיר, ולא היה אביהם נאמן לטעון שקנאם
 41 מבעליהם.
 42 הגמרא חוזרת ליתקנת נגול' השנויה במשנתנו: אמר רבא, לא רק
 43 בעל הבית יכול להשבע מה נטל הגולן, אלא אפילו שומר הבית
 44 נשבע אלו כלים ראה שנטל, ומתחייב הגולן על פיו, וכן אפילו אשתו
 45 של שומר נשבעת במקום בעל הבית, אלו כלים נטל הגולן. מסתפקת
 46 הגמרא: פני רב פפא, שכירו ולקוחו – פועלים של בעל הבית, מאי
 47 – האם יכולים להשבע מה נטל הגולן, או שמא כיון שאין ממונים על
 48 שמירת הבית, לא תיקנו חכמים שיטול על פי שבועתם. תיקו.
 49 הגמרא מבארת על אלו כלים נאמן בעל הבית בשבועתו שנטלם
 50 הגולן. מבררת הגמרא: אמר ליה רב ימר לרב אשי, טענו פכסא
 51 דכספא – טען בעל הבית שנטל הגולן כוס העשוי מכסף, מאי – מה